

Guillermo y su sumisión al arzobispo Hugo, transcritos del códice número 4, letra D, existente en el archivo catedral.

¿A qué atribuir entonces el móvil de la muerte violenta del prelado por la familia normanda, si ésta no salió perjudicada en la sentencia, ni realizó ningún acto de rebeldía? Al estudiar este punto es donde resaltan más la ligereza y mala fé con que ha sido tratada la cuestión por los historiadores y cronistas de Cataluña. Todos deliberadamente se han abstenido de hacer luz sobre aquel hecho trágico, cuando tan fácil es aclararlo con solo transcribir el documento inscrito por Pedro de Marca en su *Marca Hispánica*, bajo el número CCCCLVI. Es este documento, una carta escrita por Berenguer de Aguiló, hermano menor del príncipe Guillermo de Tarragona, al rey D. Alfonso I desde Mallorca, (donde tuvo que refugiarse con su hermano Roberto de Aguiló a raíz del asesinato del arzobispo), en cuya carta se refieren las verdaderas causas del asesinato del prelado. Dice así el documento:

«Berengario de Tarragona, siempre soldado y súbdito, a su inclito señor, el rey de Aragón, duque de la Provenza y conde de Barcelona. Señor: sepa vuestra alteza que mi hermano, Roberto de Tarragona, ha fallecido, y tened por cierto, señor, que hallándose muy enfermo me hizo comparecer ante él, pidiéndome encarecidamente hasta exigirme juramento de que mantendría su derecho. En cumplimiento de lo jurado, ilustre rey y señor mío, imploro vuestra inmensa clemencia, por amor y misericordia de Dios, y no por amenaza ni otro modo, pues desde luego no es ni debe ser, para que restituyáis en el honor vuestro a mi sobrino, Guillermo de Tarragona, y le devolváis, si es de vuestro agrado, la ciudad de Tarragona. Pues su padre, como sabéis, fué vuestro fiel soldado, siendo muerto en vuestro servicio, y con ello ya no hay más que decir. Movido, pues, de piedad y misericordia debéis rehabilitarlo. Devuelto su honor a mi sobrino Guillermo de Tarragona, si algún amigo vuestro saliera acusando a mi hermano Roberto de la muerte del arzobispo en vuestra tierra, estoy dispuesto a presentarme ante el tribunal que me competa para defenderle de palabra y obra, como si se tratase de mí mismo; mayormente cuando se condolió y sintió aquel hecho.

(Continuará)

ANGEL DEL ARCO

APLEC DOCUMENTAL DE NOTICIES HISTORIQUES

SOLCINA (VILASECA)

(Continuació)

L'Ardiaca de Vilaseca, en Pau Aslambau, pel preu de 26 lliures, en 13 de juny de 1517, arrendà per un treni els delmes anomenats, menuts (1); pregonant-se a 8 d'agost de 1518, que ningú tregués l'ordi dels troços, fins haver-se delmat, sots pena de 25 lliures, aplicades als cofres del senyor Arquebisbe (2).

Na Catarina, vidua del magnífic senyor en Gaspar de Zaportella, a 18 de març de 1518, signà concòrdia amb l'arquebisbe en Pere de Cardona per a obrir un camí i a 8 d'abril del mateix any es prengué inventari dels bens i immobles del difunt en Gaspar de Zaportella. La vidua era senyora de Vilaseca de Solcina en 1520 (3).

Cansats de sofrir vexacions els de Vilaseca de comú, en 1525, per a esvair antigues i odioses desavinences, l'arquebisbe en Pere de Cardona, senyor de Vilaseca del Comú, determinà comprar la senyoria de Solcina, el Castell, el terme i el Mas de les Vaques, amb la promesa d'ajudar-lo els de Vilaseca de comú amb 100 ducats, manant que des d'aleshores es nomenés una sola Vilaseca, un sol terme i és governés per un sol batlle (4).

A instàncies de l'Ardiaca de Vilaseca, el doctor en Nicolau Burguera Díaz Marcilla, ex-familiar de l'arquebisbe en Gonçal d'Herèdia, a 4 de desembre de 1530, en Climent VII decretà en la Butlla: *In eminenti militantis Ecclesiae specula constitutus*, la secularització del Cabildo catedral de Tarragona, quals canonges es tallàren la barba i deixàren la vida claustral conforme la regla de Sant Agustí, espargint-se per la ciutat.

En 1533, era rector de la vila en Grabiell Robuster, natural de Reus, qui en 1537 des-

(1) Man. de l'arxiu parroquial de Vilaseca de dit dia i any.

(2) Man. de l'arxiu parroquial de Vilaseca de dit dia i any.

(3) Man. de l'arxiu municipal de Vilaseca.

(4) Man. de l'arxiu municipal de Vilaseca firmat en 29 de desembre de 1537.

empenyava ensems el càrrec de canonge de la Catedral de Tarragona (1) i després fou rector d'Alforja fins en 1567 que renuncià, a l'erigir-se la Comunitat de prevères de l'Església de Reus (2).

Reconta en Blanch que en 1544 a la vila de Vilaseca fóren assassinats dos capellans (3).

En el dietari de la Cort de l'honorable batlle de Mas-Ricart, constàta: que en 1546, éssent-ne senyor el magnífic en Benet de Castellví, el nunci de la vila de Vilaseca hi anava a fer els pregons en els llocs de costums.

En Joan Gili, comuner de la Selva, a 2 de juny de 1558 adreçà una comunicació als Jurats de les viles de Reus, Riudoms, Alforja, Borjas del Camp, Riudecols, Banys i Voites, Riudecanyes i baronia d'Escornalbou, Vinyols i Vilaseca, dient-los: «que per los senyors vicaris generals del present capítol, Séu vacant, y per lo noble senyor en Lluís de Castellet, procurador general del Camp, sostat request convocar Comuna per dilluns vinent, que serà a 6 de juny perque com saben y han vist, les fustes de moros cadaldie enugen y cautiven les persones en Salou y per tota la marina y voldria, per be de la terra, se fessen guardes. E mes; que com haurà sabut lo senyor Virey per un espie havie sentit que tenien concert les galeres de França ab les Fustes de Alger de ajuntarse y descórrir y danyar tota aquesta terra y costa de Cathalunya, quines mides podrian pendres é veurer la terra quin adjutori faria, conforme per los jurats de Vilaseca havia estat demanat altres vegades. E per lo present capítol es demanat que vehen quant importa lo tenir Arquebisbe que residesca en lo arquebisbat, é per ço que á be que la Comuna darrera haja determinat no vaja home al Príncep ni a Castella; empero seria molt profitos se fes home á Castella que es molt prop, per quant en aquesta darrera consulta que ha feta sa Magestat, no hi es lo Arquebisbat de Tarragona y per ço se creu no seria donat y se creu

estarà alguns mesos ans que nos donaria y aixis podria haver temps en Castella per negociarse que se donas á home que residis y fos de la Corona d'Aragó, y que anàs un home per lo capítol, altre per la ciutat y altre per la Comuna. Perço dilluns sien asi (La Selva) ab poder bastant per determinar sobre dites coses, lo que millor y mes profit sia per la terra é donar plen poder á pochos lochs, é fer tall per les despeses, é sien martinès: portaran tambe ses certificacions—Joan Gili—Comuner.»

Tres punts bastant importants comprenia l'anterior convocatoria: 1.er el relatiu, a impedir l'arribada i desembarc dels corsaris que empestaven la platja de Salou, abordant i apresant als barcos que s'hi refugiaven, espargintse després pels caserius de l'encontrada els que hi causaven molts danys i captivaven a cuantes persones queien en llur poder; 2.^{on} el de la necessitat de fortificar i posar en estat de defensa tota la costa a causa de les noves d'un concert entre les galeres del rei de França i les d'Alger, a fi de devastarla; i 3.er el de gestionar el nomenament d'Arquebisbe de Tarragona en Prelat del pais, puig acabava de morir el Cardenal en Jeroni d'Auria o d'Oria, italià que havia governat la diocessi en lo espiritual i temporal mitjansant procurador.

En quant al primer punt, Tarragona feie prop de dos segles que ja sola, ja unida amb els pobles del Camp, venia dictant disposicions i organitzant defenses, a fi dimpedir quels pirates i corsaris desaparaguessen de la platja de Salou, convertida quasi en base o estació naval de llurs gosades gestes.

L'actual Església de Vilaseca, sots l'advocació del protomatri Sant Esteve, no's troba en l'arxiu parroquial en quin temps es posà la primera pedra d'ella; emprò per l'inscripció que surmonta la porta principal, sembla que les obres foren començades, essent rector en Joan Miquel (a) Domingo ço és, de les darrerries de juliol de 1559 al 1576 i seria aixó, després del 16 d'Agost de 1564, car, constatas en un manuscrit en quart de l'arxiu

(1) Man. de l'arxiu municipal de Vilaseca, firmat en 8 de juliol de 1537.

(2) Blanch Archiepiscopologia de Tarragona. Cap. 45.

(3) Blanch Archiepiscopologia de Tarragona. Cap. 44.

parroquial: «los jurats de Vilaseca cambien ab Damià Oset una casa y est dona una casa dita de la Sra. Morales y mes a unes dotze passas de la part de la resclosa y aso de llargaria y d'amplaria tan com menester aureu perfer l'Iglesia de dii lloch que dihuen s'ha de fer en dit pati.»

Per alçar els murs, les torres i les fortificacions de la vila, a 10 de Febrer de 1570 els jurats de Vilaseca compraren 5.000 quintars de calç; estant ja construïda en 1564, la torre del portal de la Riera i a 16 de Desembre del propi any 1570, adquiriren per 36 lliures d'en Pere Baldrich i de la seva sogra N'Ana Bervera del Morell, un pati per a fer la plaça d'en Manyà o d'en Magrinyà per qual compra feia l'Ajuntament al rector, 6 diners de censal. (1)

La torra esmentada del portal de la Riera fou enderrocada en 1802, al passar per la vila en Carles IV.

En nostres dies s'alcen encare colrades per sol de les centuries i ennegrides per la ma del temps, la majoria de les torres que detingueren les folles embestides dels Muzlims i que foren bastides en èpoques distintes, puix que, unes amb matacans i altres marletades, no tenen la mateixa forma i grandaria. Les més petites i marletades son de tapia; les més grans i amb matacans son de pedres tallades. Les primeres serien comunals o de defensa; les altres de defensa i de refugi. Vilaseca de comu no té Força o punt fortificat i de refugi com Vilaseca de Solcina, d'aquí la suposició que las familias riques tinguessen llurs torres, dintre les quals s'hi refugiave llur gent amb tot el que volien salvar, mentres duraven les tales dels pirates serrains; això explica'l perquè Vilaseca de comu tenia una doble cintura de torres que traça'l séu antic recinte: les de tapia tancaven el clos antic i les de pedra, mes enfora'ls arrabals; i que Vilaseca de Solcina unicament tinguès el castell que quan el perill d'una invasió era senyalat pels guaites i les torres de la montanya'l senyor cridave'ls seus vas-

salls amb la campana, tancantse en ell disposats a la defensa.

En l'antigua aria de Vilaseca de Solcina no's troben vestigis de torres de defensa, ni de defensa i de refugi,

La torre de tapia que formave'l xanfrà de la plaça de St. Antoni i del carrer de la Presó l'aterràren a primers de Maig de 1885 per motius d'ornat públic i fou de doldrer, car, si be mig enrunada, servia en altre temps de presó comunal i era un recort del passat.

També per aquell temps fou enderrocada la torra del cantó o xanfrà del carrer de Sant Josep, (vulgarment del Bou o del arrabal del Geltruch en 1668) i major, davant per davant de l'antiga casa delmaria de l'Ardiaca, on abans hi havia la plaça de la verdura.

En 1573 el rector de la vila en Francesc Joan Miquel (a) Domingo comprà a en Lluís Girona i afegí a l'abadia un estable i l'any següent, a en Joan Pelliser quatre passes de corral amb l'entrada al costat seu.

En el mateix any requestà l'arquebisbe, mig delme de la partida de la Plana.

El rector en 1575, adquirí de l'esmentat en Joan Pelliser quatre passes més de corral; i a 3 de desembre de 1580, al mateix propietari; el rector en Joan Tarragó comprà per 16 lliures un corral darrera l'abadia.

Antiguament l'Església parroquial estava situada al costat dels corrals anomenats la Pleta, ço és, a Vilaseca de Solcina entrant per la banda de la Canonja i el camí de Bellisens, on hi havia el Calvari.

En aquest punt encara s'hi exumaven sepultures i cadavres i tornen a veurer la llum del dia, els fonaments de la fàbrica sagrada dedicada a Sant Joan apòstol i evangelista, d'aquí prenía nom l'alta creu de terme que's dressava en l'avui carretera de Castelló de la Plana a Tarragona o carrer del Ferrocarril, abans arrabal de l'Església vella tocant a la paret de tanca de les terres del Castell, quals augusts fragments rodaren molts anys pel carrer, servint de seients i de guardarodes.

(1) Man. in fol. de l'Arxiu parroquial de Vilaseca.